

Mojmír Král

První kroky s **INTERNETEM**

*4., aktualizované
vydání*

Založení a ovládání
e-mailové schránky

Nakupování na internetu

Úschovny dat, mapy, jízdní řády
a jiné služby na internetu

Instalace a používání komuni-
kačních programů Skype a QIP

Mojmír Král

První kroky s **INTERNETEM**

*4., aktualizované
vydání*

 GRADA®

SNADNO RYCHLE

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

První kroky s internetem

4., aktualizované vydání

Mojmír Král

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
jako svou 5593. publikaci

Odpovědný redaktor Štěpán Böhm
Sazba Tomáš Brejcha
Počet stran 160
První vydání, Praha 2014

© Grada Publishing, a.s., 2014

V knize použité názvy programových produktů, firem apod. mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

ISBN 978-80-247-5245-7 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-9319-1 (elektronická verze ve formátu PDF)
ISBN 978-80-247-9320-7 (elektronická verze ve formátu EPUB)

1.

Úvod	11
Seznámení s internetem	15
1.1 Počítač a technické vybavení	16
1.1.1 Počítač	16
1.1.2 Síťové prvky	18
1.2 Poskytovatel připojení	19
1.3 Prohlížeče internetu	22
1.4 Používání internetu	22
1.4.1 Využití internetu	22
1.4.2 Výhody internetu	22
1.4.3 Nevýhody internetu	23
1.5 Seznamte se s internetem	23

2.

Základní práce s prohlížečem	25
2.1 Nalezení informací	25
2.1.1 Katalogové vyhledávání	26
2.1.2 Indexové vyhledávání	30
2.2 Řádek Adresa	31
2.3 Zpět a Vpřed	32
2.4 Zastavit a Obnovit	32
2.5 Záložky	33
2.6 Ukládání textu	34
2.7 Ukládání obrázků	35

3.

Internet Explorer	36
3.1 Seznámení s Internet Explorerem	36
3.2 Startovací stránka	38
3.3 Složka pro ukládání souborů	39
3.4 Historie prohlížení	39
3.5 Stažené soubory	42
3.6 Získání a instalace programu	43

4.

Opera	45
4.1 Seznámení s Operou	45
4.1.1 Rychlý přístup	46
4.1.2 Řádek adresy	47
4.2 Startovací stránka	47
4.3 Složka pro ukládání souborů	48
4.4 Historie prohlížení	49
4.5 Stažené soubory	49
4.6 Témata	50
4.7 Údaje o prohlížení	51

5.

Mozilla Firefox	52
5.1 Instalace Mozilly Firefox	52
5.2 Seznámení s Mozillou Firefox	56
5.3 Startovací stránka	56
5.4 Složka pro ukládání souborů	57
5.5 Historie prohlížení	58
5.6 Stažené soubory	59

6.

Google Chrome	60
6.1 Instalace Chrome	60
6.2 Seznámení s Chrome	63
6.3 Startovací stránka	63
6.4 Složka pro ukládání souborů	64
6.5 Historie prohlížení	65
6.6 Stažené soubory	66
6.7 Témata	67

7.

Elektronická pošta	68
7.1 E-mailová adresa	68
7.2 Založení e-mailu	69
7.3 Používání e-mailu	72
7.3.1 Přihlášení k e-mailové schránce	72
7.3.2 Základní pravidla pro psaní e-mailových zpráv	72
7.3.3 Odeslání zprávy	74
7.3.4 Odeslání zprávy s přílohou	75

7.3.5	Přijetí zprávy	75
7.3.6	Odstranění zprávy	76
7.3.7	Koš	76

8.

Komunikace na internetu

8.1	Skype	77
8.1.1	Instalace programu Skype	78
8.1.2	Kontakty v programu Skype	81
8.1.3	Volání pomocí programu Skype	82
8.1.4	Videohovor pomocí programu Skype	84
8.2	QIP	85
8.2.1	Instalace programu QIP	85
8.2.2	Nastavení stavu programu QIP	87
8.2.3	Kontakty v programu QIP	87
8.2.4	Komunikace prostřednictvím programu QIP	89

9.

Užitečné služby

9.1	Úschovny dat	90
9.2	Mapy na Seznamu	92
9.3	Google mapy	94
9.4	Jízdní řády	98
9.5	Letenky	104
9.6	Slovníky	105
9.7	Vzdělávání	105
9.7.1	Výuka angličtiny	106
9.7.2	eLearning	109
9.8	eBanking	109
9.9	Hory v ČR	110
9.10	Další zajímavá místa v ČR	111
9.10.1	Hrady a zámky	112
9.10.2	Rozhledny	112
9.10.3	Muzea a galerie	112
9.11	Ubytování	113
9.11.1	Ubytování v ČR	113
9.11.2	Booking	116
9.11.3	Trivago	118
9.12	Úryvky z historie ČR	120
9.13	Senior pas	122

10.

Nakupování na internetu	123
10.1 Pravidla bezpečného nakupování	124
10.2 Porovnání zboží	125
10.3 Platba a doprava zboží	127
10.3.1 Platba za zboží	127
10.3.2 Doprava zboží	128
10.4 Nakupování	129
10.4.1 Nákup na domácím trhu	129
10.4.2 Nákup na zahraničních webech	131

11.

Zábava na internetu	132
11.1 Radia a televize	132
11.1.1 Televize na internetu	132
11.1.2 Rádía na internetu	133
11.2 Hudba	134
11.3 Videá	134
11.3.1 Zábavná videa	134
11.3.2 Výuková videa	134
11.3.3 Vaše trubka	135

12.

Ochrana	136
12.1 Internet Explorer	136
12.1.1 Zóny zabezpečení	136
12.1.2 Sledování polohy	138
12.1.3 Automaticky otevíraná okna	138
12.1.4 InPrivate	139
12.1.5 Cookie	139
12.1.6 Vyplňování osobních údajů	141
12.1.7 Dočasné soubory sítě internet	142
12.2 Opera	143
12.2.1 Soukromí a bezpečnost	143
12.2.2 Weby	144
12.3 Mozilla Firefox	145
12.4 Google Chrome	147
12.5 Doplněk k tématu ochrana	149

13.

Základní pojmy	151
13.1 Rychlosti	151
13.2 Adresy, domény a DNS	154
13.3 Protokoly	155
13.4 Ostatní pojmy	156
Závěr	158
Použitá literatura	159
Rejstřík	160

Vážení čtenáři, byl jsem požádán vydavatelstvím Grada Publishing, a.s., o napsání této knihy. Jelikož mne psaní knih baví a protože působím již dlouhou dobu také jako lektor počítačových kurzů (mezi něž patří namnoze i ty, které učí uživatele pracovat s internetem), uvítal jsem tuto nabídku a doufám i věřím, že kniha, kterou držíte ve svých rukou, vám bude dobrým pomocníkem při pronikání do tajů práce v prostředí **internetu**.

Internet je poměrně novým komunikačním prostředím (alespoň co se využít pro běžné uživatele týče), ale i za tuto krátkou dobu se stal doslova všudypřítomný, i když ještě se na světě najdou místa, kde (ó, ta hrůza!) připojení k internetu nefunguje. Tak rychlé rozšíření (celosvětově) asi nezískalo nikdy žádné jiné médium.

Uživatele asi bude nejvíce zajímat, jakým způsobem vlastně v tomto prostředí pracovat, a proto velkou část knihy zaujmají kapitoly o webových prohlížečích. Webových prohlížečů můžete mít v počítači nainstalováno i více a používat je všechny současně (byť asi ne v jeden a ten stejný okamžik) – ostatně, já sám tak činím.

Kromě toho se také dozvíte, k čemu vám ten internet vlastně je, jaké informace tam „někde“ lze nalézt a jak je využít. Uvedeny budou i konkrétní příklady, ale vy si jistě naleznete i jiné, pro vás (možná) vhodnější. Studnice je to opravdu nepřeborná a stále přibývají nové zdroje. Samotné webové prohlížeče byly konstruovány tak, aby s jejich používáním neměl problémy ani méně zkušený uživatel (ostatně pro ty je kniha určena) a také vás žádné problémy nečekají (alespoň v to doufám).

Rozhraní jednotlivých webových prohlížečů jsou velmi uživatelsky příjemná, liší se od sebe vlastně jenom v maličkostech, a byť je jejich tvůrci neustále vylepšují (v tomto je charakteristická zejména Opera – viz dále), nejsou to změny zase tak převratného a revolučního charakteru, aby vás musely zaskočit.

Jak bylo zmíněno výše, kniha je určena především pro začínající a běžné uživatele počítačů se zájmem o využití prostředí internetu, proto je mou snahou podat vše co nejvíce srozumitelně a jednoduše. Odbornými pojmy, byť jsem se jim místně nevyhnul, jsem se snažil neplýtvat, a pokud možno je neužívat. Přesto jsem některé z nich raději uvedl v samostatné kapitole. Nakonec, pokud by vám cokoliv chybělo, můžete si to na internetu najít, že? Vždyť, i za pomoci této knihy, to již budete umět.

Jednotlivé kapitoly

Z důvodů větší přehlednosti byla kniha rozčleněna do jednotlivých kapitol. Cílem je provést vás od samotného začátku (představení, co to internet vlastně je a co k jeho využívání potřebujete) až po konkrétní možnosti a způsoby využití (a to vč. příkladů z běžné praxe). Jednotlivé kapitoly jsou proto uspořádány v tomto pořadí, nicméně platí, že pokud některé z uvedených témat ovládáte, nemusíte se dané kapitole věnovat, ale můžete ji s klidným svědomím „přeskočit“ a věnovat se té kapitole, která je pro vás důležitější.

Jednotlivé kapitoly jsou tedy:

- Kapitola **Seznámení s internetem** vám vysvětlí, co to vlastně internet je, z čeho se skládá a jak funguje. Dozvíte se také, co k jeho zprovoznění potřebujete, co to je poskytovatel internetového připojení (ISP) a za jakých podmínek vám přístup k internetovému připojení umožní. Kromě toho zjistíte, že pro prohlížení webových stránek potřebujete i program zvaný prohlížeč webových stránek.
- Druhá kapitola **Základní práce s prohlížečem** se právě zabývá (jak vidno z názvu) těmi nejdůležitějšími činnostmi při používání prohlížeče. Nabídnou vám přehled nejvíce používaných prohlížečů webových stránek a také to, jaké máte možnosti při vyhledávání informací na internetu (vyhledávání katalogové, indexové a také využití řádku Adresa). Seznámíte se i se základním ovládáním prohlížeče (tlačítka Zpět či Vpřed, Zastavit nebo Obnovit), se záložkami (a jak je používat), dále uvidíte, jak je možno uložit text i obrázek z webové stránky a jak je možno tisknout webovou stránku.
- Kapitola pojmenovaná po prohlížeči firmy Microsoft **Internet Explorer** vás seznámí s používáním tohoto prohlížeče a ukáže vám, jak v něm nastavit ty nejdůležitější záležitosti, jako je startovací stránka, složka pro ukládání souborů, nastavení a výmaz historie prohlížení, výmaz přehledu stažených souborů a další potřebné práce. Kromě jiného se zde dozvíte, jak je možné prostřednictvím prohlížeče IE získat, uložit a posléze i nainstalovat požadovaný program.
- Následuje kapitola o dalším prohlížeči, a to kapitola **Opera**. Budete taktéž seznámeni se vzhledem programu, se základním nastavením tohoto prohlížeče, s tím, co se nazývá Rychlý přístup, a dále opět se základními záležitostmi, jako je startovací stránka, složka pro ukládání souborů, historie prohlížení, stažené soubory a jejich přehled, i o dalších záležitostech vč. ochrany osobních údajů.
- Kapitola **Mozilla Firefox** se věnuje velice populárnímu prohlížeči webových stránek, prohlížeči Firefox. Budete seznámeni s tím, jak je možné ho získat a nainstalovat, a také s jeho základním nastavením. Protože u všech prohlížečů se jedná o ty stejné základní záležitosti, i v této kapitole bude pojednáno o startovací stránce, složce pro ukládání souborů, historii prohlížení i přehledu stažených souborů.
- Dalším z používaných prohlížečů je **Google Chrome**, a právě jemu je věnována tato kapitola. V jejím úvodu se dozvíte, jak je možné ho získat a nainstalovat, seznámíte se s jeho vzhledem a opět s nastavením startovací stránky, složky pro ukládání souborů, historií prohlížených stránek i odstranění tohoto přehledu, a to vč. přehledu stažených souborů a další informace.
- I kapitola **Elektronická pošta** má v této knize své místo – jedná se totiž o jednu ze základních možností využití internetu. Dozvíte se, jak je možno získat a založit e-mailovou schránku, jak se k této schránce přihlásit, jak posílat zprávy (a to i zprávy s přílohou), a taktéž jak e-mailové zprávy přijímat, odstraňovat a v souvislosti s tím, jaká jsou základní pravidla při psaní e-mailu.
Velice populární je užívání služeb firmy Google, a tak by vás nemělo překvapit, že je v této kapitole zařazena také část věnovaná používání e-mailových služeb **Gmail** (doplněna o použití aplikace Kalendář).
- Kapitola **Komunikace na internetu** je věnována dvěma možnostem komunikace prostřednictvím internetu, a to: internetové telefonii pomocí populárního programu **Skype** a programu pro přímou komunikaci – programu **QIP**.

Dozvíte se, jak program Skype získat a nainstalovat, jak pracovat s kontakty a zejména jak používat program k telefonování, příp. k videokonferencím. Taktéž v části věnované programu QIP se seznámíte s jeho získáním a instalací, nastavením, správou kontaktů a komunikací jeho prostřednictvím.

- Další z kapitol se jmenuje **Užitečné služby**. Tato kapitola je takovým souhrnem možných a často využívaných služeb, které prostředí internetu nabízí: úschovny dat, mapy (Seznam a Google, vč. služby Street View), zajímavý program Google Earth (jeho instalace, nastavení a používání), jízdní řády a letenky (a to vč. možnosti zakoupení jízdenky či letenky), slovníky, výuky angličtiny, nabídky práce na webových stránkách atd.

Dozvíte se, co se skrývá za módními názvy jako: e-learning, eBanking, teleworking a telecommuting a e-Recruitment.

Ani možnosti využití volného času nezůstanou opomenuty – např. nabídka serverů Naše hory a České hory, hradů a zámků, rozhleden, muzeí a galerií vám bude k dispozici.

I zde zařazená část **Ubytování na internetu** by se vám mohla hodit, neboť pojednává, jak jinak, o možnostech ubytování, které si zajistíte prostřednictvím patřičných webových stránek, a to jak v tuzemsku, tak i v cizině (weby Booking a Trivago).

V této kapitole je zařazena i zmínka o historii České republiky a také nabídka pro seniory zvaná Senior pas.

- **Nakupování na internetu** je kapitola, která nemůže v této publikaci chybět. Problematika e-shoppingu je v poslední době hodně diskutovaná, seznámíte se s výhodami i nevýhodami, a také s pravidly bezpečného nakupování. Poté budete provedeni procesem výběru zboží, platby a dopravy zboží. Taktéž možnosti aukcí a inzerce prostřednictvím webových stránek bude věnována pozornost.

- Kapitola zvaná **Zábava na internetu** se věnuje možnostem využití internetu v těchto oblastech: radia, televize, hudba (nákup vstupenek), videa (výuková i zábavná) atd.

- Kapitoulou **Ochrana** již publikace pomalu končí. Prostor internetu je náchylný na výskyt nežádoucích a škodlivých programů, které mohou ohrozit váš počítač. Jak se před nimi chránit a čeho se vyvarovat se dozvíte právě zde.

- Kapitola **Základní pojmy** uvádí alespoň ty nejdůležitější pojmy z oblasti, na kterou se zaměřuje tato publikace. Pro vlastní práci s webovými prohlížeči ji číst nemusíte, je zde uvedena pro zvědavější jedince, i když část věnovaná měření rychlosti by se mohla hodit všem uživatelům.

- A konečně, nezapomenout ani na kapitolu **Použitá literatura**, kde uvedu přehled literatury, ze které jsem čerpal své vědomosti, byť velkým zdrojem informací jsou pro mne patřičné webové stránky (jejichž tvůrcům tímto děkuji).

V některých místech knihy jsou také (pro snazší pochopení tématu) uvedeny příklady. Veškeré v nich uvedené údaje jsou fiktivní a jakákoliv podobnost s osobami žijícími je čistě náhodná.

Čeština a angličtina

V knize naleznete (kromě jiného) i popisy dialogových oken, jednotlivé nabídky, příkazy apod. Jelikož program můžete používat nejenom v českém, ale i v originálním anglickém jazykovém prostředí, je u jednotlivých popisů uvedeno jak české, tak i originální znění (tam,

kde je to možné a pravděpodobné). Přestože by se některým čtenářům mohlo zdát, že se tímto kniha stává poněkud méně přehlednou, věříme, že si na tuto formu zvyknete a naopak oceníte, že nyní práci s programem zvládnete bez problémů i v jeho originálním provedení.

Ovládání počítače

Ještě dovětek k **používaným pojmům**:

- Pokud používám **tlačítko myši** bez bližšího určení, myslím tím vždy **levé tlačítko myši**; v případech, že chci, abyste něco udělali pravým tlačítkem myši, vždy to výslovně v textu zmiňuji.
- Pojem **klepnout** u mne znamená jedno krátké, jemné zmáčknutí tlačítka myši; pojmem **poklepat** potom myslím dvakrát rychle zmáčknout tlačítko na myši a pojmem **táhnout** vyjadřuji stav, kdy myš najedete na určité místo, zmáčknete a držíte příslušné tlačítko a za stálého držení tlačítka myši se posunete na jiné, konečné místo. Tam potom tlačítko myši pustíte.
- **Klávesové zkratky** neboli kombinace kláves používáte tak, že prvně uvedené klávesy držíte a poslední z nich stisknete, tedy např. CTRL+S znamená, že držíte klávesu CTRL a stisknete klávesu S.

Přání a poděkování

Doufám, že vám kniha přinese potřebné informace² a že vám tak bude dostatečným pomocníkem při využívání prostředí **internetu**, který vám jistě bude vynikajícím pomocníkem při řešení spousty úkolů spojených zejména s hledáním informací a s komunikací mezi lidmi a podobnými činnostmi.

Nyní se již dejte do práce, a vězte: *„I cesta dlouhá tisíc mil začíná prvním krokem.“* (čínské přísloví)

Chtěl bych poděkovat především mé mamince, která mne nesmírně podporuje; bez její pomoci bych tuto knihu nikdy nenapsal.

Taktéž děkuji všem pracovníkům firmy Grada Publishing, kteří se na tvorbě této knihy nějakým způsobem podíleli.

Brno 31. března 2014

Ing. Mojmír Král

² Nemám příliš rád, když je v naučné literatuře namnoze používáno odkazů „viz dříve“ apod. Líbí se mi, když vše, co potřebuji, najdu na jednom místě a nemusím neustále listovat knihou, ale vzhledem k určení publikace (a tím pádem k omezení jejího rozsahu) jsem se těchto odkazů, bohužel, nemohl vyvarovat.

1.

Seznámení s internetem

Internet je celosvětová síť počítačových sítí, ale také i společenství lidí, kteří ho vytváří, využívají a kteří spolu, jeho prostřednictvím, komunikují.

Vzhledem k tomu, že internet vznikl spojením mnoha menších sítí dohromady, tak se ani od běžně známých sítí příliš neliší.

Každá síť obsahuje jeden či více hlavních počítačů, které řídí její činnost, na kterých se ukládají data a ze kterých se spouštějí jednotlivé aplikace (programy). Takovýto počítač se nazývá **server** (počítač, který poskytuje požadované služby).

Druhým typem počítačů v síti jsou jednotlivé pracovní stanice, které jsou, samozřejmě, napojeny na svůj server. Jednotlivý počítač se obvykle nazývá slovem **klient** – je to ten, kdo služby serveru přijímá.

Obrázek č. 1.1: Připojení počítačů k internetu³

³ Velmi zjednodušeno.

Všechny počítače musí být v síti pochopitelně nějakým způsobem propojeny. V internetu se vyskytují všechny možné způsoby propojení (drátové i bezdrátové; viz obr. č. 1.1) stejně tak jako různé počítače a různé operační systémy. Tak jako lidé i počítače, aby se mezi sebou domluvily, musí používat stejný jazyk – **protokol**.

Další podrobnosti o protokolech se dozvíte v kapitole Základní pojmy dále v této knize.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že v prostředí internetu, jakožto v informační síti, existují tři základní typy objektů:

- počítače,
- uživatelé,
- informační zdroje.

Další podrobnosti o určení počítačů, uživatelů a informačních zdrojů v prostředí internetu se dozvíte v kapitole Základní pojmy dále v této knize.

A co tedy potřebujete k tomu, abyste mohli používat celosvětovou síť zvanou internet? Není toho mnoho:

- **Počítač** (computer, laptop) – dnes je vlastně jedno, jestli to bude počítač v klasickém provedení či laptop (příp. jiné odpovídající technické zařízení).
- **Připojení k internetu** – toto připojení poskytuje tzv. poskytovatel připojení (ISP *Internet Service Provider*), kterého je třeba vybrat podle místa připojení (a dalších ukazatelů).
- Program zvaný prohlížeč internetu (*Web Browser*) – těchto programů můžete používat i více.

1.1 Počítač a technické vybavení

Počítač je základní a samozřejmou náležitostí. V dnešní době je již jedno, jaký počítač koupíte, každý jeden z nich disponuje odpovídajícím vybavením a výkonem pro práci s internetem.

1.1.1 Počítač

Nicméně, nějaké potřebné součástky počítače přece jenom obsahovat musí a tou nejdůležitější (z hlediska připojení k síti) je **síťová karta**.

V závislosti na jejím umístění může být **samostatná** (viz obr. č. 1.2) nebo jako **integrovaná na základní desce** (viz obr. č. 1.3 a 1.4).